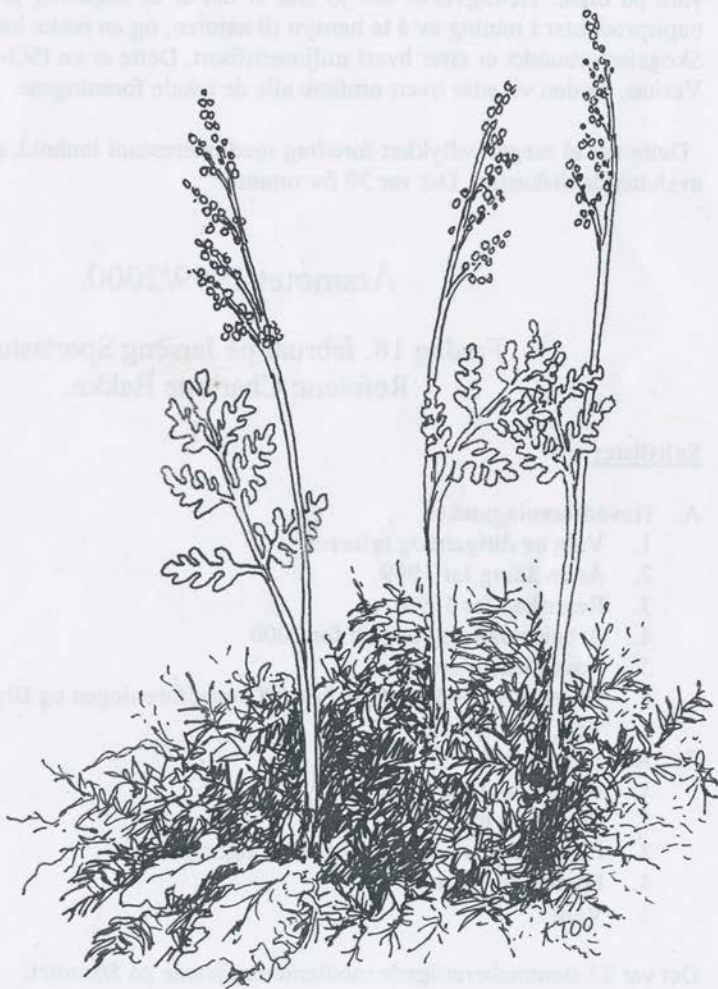
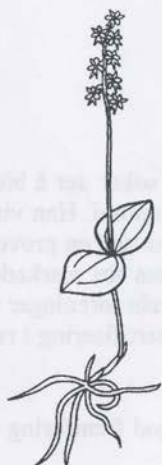

ÅRSRAPPORT

2000

TELEMARK BOTANISKE FORENING

Huldrestry og gammelskog. Ved Reidar Haugan.

Torsdag 27. januar på Mule Varde.
Referent: Rolf Ergon.

Reidar Haugan er biologisk rådgiver hos Skogeierforbundet, og søker der å bidra til en god avveining mellom hensyn til spesielle naturinteresser og økonomi. Han viste en rekke eksempler på truede miljøer og arter, og gjorde greie for hvordan en prøver å ta vare på disse. Heldigvis er det jo slik at det er et betydelig press fra markedet for papirprodukter i retning av å ta hensyn til naturen, og en rekke lokale foreninger under Skogeierforbundet er etter hvert miljøsertifisert. Dette er en ISO-sertifisering i regi av Veritas, og den vil etter hvert omfatte alle de lokale foreningene.

Dette var et meget vellykket foredrag med interessant innhold, god fremføring og en avsluttende diskusjon. Det var 30 fremmøtte.

Årsmøtet 1999/2000.

Fredag 18. februar på Jarseng Sportsstue.
Referent: Charlotte Bakke.

Saksliste:

A. Hovedforeningssaker:

1. Valg av dirigent og referent
2. Årsmelding for 1999
3. Regnskap for 1999
4. Arbeidsplan og budsjett for 2000
5. Lovendringsforslag
6. Fastsettelse av kontingentsats til hovedforeningen og Blyttia-pris for 2000
7. Valg etter lovene

B. Avdelingssaker:

1. Årsmelding for 1999
2. Regnskap for 1999
3. Fastsettelse av avdelingens kontingentandel
4. Forslag til årsmøtet
5. Valg

Det var 27 stemmeberettigede medlemmer tilstede på årsmøtet.

Møtet ble åpnet av Esther Broch.

Fire av våre medlemmer var gått bort siden siste årsmøte; Harry Andersson, Johan Dyring Conradi, Ulf Narvestad og Liv Stensrud. De ble minnet med ett minutt stillhet.

A. Hovedforeningsaker:

Esther Broch ble valgt til dirigent og Charlotte Bakke til referent.

Årsmeldingen for 1999 ble lest opp. Det var ingen bemerkninger til denne.

Regnskapet for 1998 og for 1999 samt kasserers kommentar til regnskapet for 1999 ble godtatt uten bemerkninger.

Arbeidsplanen for 1999 vil også gjelde for år 2000. Det er ikke laget budsjett for år 2000. Det var ingen innsigelser til dette.

Forslag om endring av § 12 fikk full tilslutning; 27 stemmer for.

Hovedstyrets innstilling til uforandret kontingentsats og Blyttia-pris for år 2000 ble godkjent.

De foreslåtte kandidatene til hovedstyret, valgkomité og revisorer ble alle valgt med fullt flertall (27 stemmer).

B. Avdelingssaker:

Årsmeldingen for 1999 ble lest opp. Den ble godkjent etter en rettelse.

Kassereren la fram, og kommenterte regnskapene for 1998 og 1999. Begge ble godkjent.

Avdelingens kontingentandel ble fastsatt til å være den samme som året før.

Det var ikke kommet inn noen forslag til årsmøtet.

Bjørn Lervik fra valgkomitéen leste opp forslagene til verv for år 2000. De foreslåtte kandidatene ble alle valgt. Listen er som følger:

Styret

Styremedlem Charlotte Bakke – gjenvalg

Styremedlem Esther Broch – gjenvalg

Styremedlem Bjørn Erik Halvorsen – gjenvalg
 Styremedlem Christian Kortner – ny
 Kasserer Torild Wiersdalen – gjenvalg
 Varamedlem Rolf Ergon – gjenvalg

Turkomité

Leder Christian Kortner – ny
 Medlem Målfrid Ergon – gjenvalg
 Medlem Roger Halvorsen – ny

Listera - komité

Priscilla Hansen – gjenvalg
 Charlotte Bakke – gjenvalg
 Liv Schiemann – gjenvalg

Floraatlas – komité

Bjørn Erik Halvorsen – gjenvalg
 Roger Halvorsen – gjenvalg

Revisor

Trond Risdal – ny

Etter dette ble det en diskusjon om rekruttering og aktiviteter i TBF i anledning av at foreningen har 20-års jubiléum i år.

Dernest gikk vi over til kveldens foredrag:

Planteliv på Svalbard,

som ble holdt av **Per Kristian Halle.**

Halle fortalte innledningsvis at han i noen år hadde arbeidet som tolk hos sysselmannen og også som "altmuligmann" på Svalbard. Det var i løpet av denne tida at han hadde kunnet studere og fotografere plantelivet og naturen i dette barske og spesielle landskapet. Han hadde med seg bilder fra alle årstider.

På Svalbard, som er fire ganger så stort som Telemark, er det funnet ca. 160 plantearter og ca. 350 mosearter. Der finnes ingen busker og trær. Våren starter opp i juni, og på en varm sommerdag kan temperaturen komme opp i 10 grader. I dette "tøffe" miljøet virker det som om alle er oppmerksomme på floraen, mente foredragsholderen. De få plantene som er der, blir lagt merke til.

Fra en så vidt grasvokst slette hundre meter fra havet fikk vi se noen av artene som naturen kan by på; svalbardvalmue *Papaver dahlianum*, myrsildre *Saxifraga hirculus* og polarsoleie *Ranunculus sulphureus*. Noen små tulipaner så vi også, det var russere som tidligere hadde satt ned tulipanløker. Kantlyng *Cassiope tetragona* er en av

praktblomstene på Svalbard, den vokste i striper i landskapet, og blomstret i løpet av noen få dager, tett i tett.

Nede på strandflatene holdt rødsildra *Saxifraga oppositifolia* til. Den er nasjonalblomsten, og til visse tider kunne landskapet være fiolett p.g.a. denne planten. I det samme miljøet fant en også knoppsildre *Saxifraga cernua*, blindurt *Silene uralensis ssp. petala*, småjonsokblom og fjellsmelle *Silene acaulis*.

Innunder fuglefjellene, i jordras, var noen fine sigeområder, og der var det frodig. Vi så bl.a. skjorbuksurt *Cochlearia officinalis*, østersurt *Mertensia maritima*, dvergsolie *Ranunculus pygmaeus*, polarflokk *Polemonium boreale* (den eneste blå blomsten på Svalbard), polarkarse, trådsildre (som har utløpere liksom jordbærplanter), tuesildre, reinrose *Dryas octopetala* og harerug *Polygonum viviparum* (en av de viktigste matplantene for svalbardrypa).

Bilder var der også fra Edgeøya, dit Golfstrømmen ikke når. Plantene som har etablert seg der lever så og si på "livets yttergrense". Ved Longyearbyen fantes bregnefossiler fra karbontida og fossiler av blader fra tertiærtida.

En kan også finne sopp på Svalbard, eksempelvis røyksopp. Russerne var ivrige etter å sanke sopp. Vieren stod for høstfargene. Høsten var også tida da kilometer på kilometer var dekket av myrull, og det var mulig å finne arktisk rosenrot, en sjelden plante.

Halle avsluttet sitt foredrag med å vise hvor fantastisk nordlyset kan være på Svalbard. På disse kanter opptre det i sør.

Så fikk vi anledning til å se nærmere på plantefossiler som var brakt med fra Edgeøya. Disse var utrolig flotte.

Som siste post på kveldens program ventet oss dekkete langbord med snitter og eplekake.

Monte Gargano – maquis og garigue og Europas orkideer. Ved Øystein Ruden.

Torsdag 9. mars på Mule Varde.

Referent: Esther Broch.

Det var 23 møtedeltakere fra Telemark, Aust Agder og Østfold som hadde gleden av å slå følge med Øystein til "orkidefjellet" Monte Gargano i Italia hvor han hadde vært noen dager i mai. Monte Gargano er en halvøy som ligger mot Adriaterhavet i den sørlige delen av Italia, og er et av de mest kjente orkideområdet i Italia. Fjellet går opp til 1000 meter over havet og består avbratte kalkklipper mot sjøen, grotter og områder med edelskog. Store deler har status som naturreservat. Ved sjøen ligger flere små fiskerlandsbyer.

Som mange tidligere foredrag ble dette en blanding av folke- og dyreliv, med flotte bilder av blomster og trær. Husdyr vandret fritt i bratt ller og i trange daler, og det var enkelt å ta seg inn i det fremmede terrenget.

Vi fikk oppleve den særpregede naturen med sin krattskog (maquis) og sine steppeaktige utforminger (garigue), landskapsformer som for oss er ukjente.

Vi startet ved sjøen, vi fikk se jerneik og vi ble ført videre gjennom dalføre med olivenlunder. Vi fikk se buskrundbelg og busksalurt, strandtiriltunge, stransneglebelg, sandbeinurt og sandvindel.

Vi så landskap med flere cistusarter og landskap med buskvortemelk.

Noen hjemlige arter eller nære slektninger ble vist, men flest eksotiske og fremmede arter og det var selvfølgelig en mengde bilder av orkideene der nede. Vi fikk med en artsliste på godt over hundre forskjellige arter som ligger ved referatet.

Vi håper at Øystein igjen tar turen til nye og for oss ukjente steder for at han igjen kan dele sine opplevelser med oss.

Floraen rundt Oslofjorden.

Ved Odd Stabbetorp.

Tirsdag 28. mars på Mule Varde.

Referent: Christian Kortner.

Østfoldingen Odd Stabbetorp, nå bosatt i Oslo og forsker/botaniker i NINA (Norsk Institutt for Naturforskning) med eget forskningsprosjekt på floraen rundt Oslofjorden, viste bilder og pratet for ca. 25 fremmøtte. Det ble en vandring rundt i Oslofjordens planteliv og geologi. Bildene var inndelt i avdelinger for ulike naturtyper fra skog til nesten nakent berg og strand.

Først ut var noen bilder fra Biløya (?) som er bygd opp av ringerikssandstein. Dette er omtrent noe midt i mellom kalk og grunnfjell. Øya er bare ca. 80 mål men der er registrert ca. 200 arter inkludert ballastplanter.

Første naturtype ut var skog (frodig løvskog/blandingsskog) og følgende arter ble vist: Misteltein i lindeskogen på Mølen (ikke Vestfold-Mølen men en liten øy i Oslofjorden. Bestanden var liten for 70 år siden men teller nå tusenvis av individer.) Videre kjempesvingel, vårerteknapp, hvitveis, vårkål, myske, ramsløk (Jeløya), fingerlerkespore, fuglerede (Jeløya), lodnefiol (Mølen) og mosene nøttemose og grønnsko.

Ut av skogen, kratt, overgang til åpnere lende: Slåpetorn, vivindel (sjelden i indre Oslofjord), bergflette, berberiss, buskvikke og svarterteknapp.

Tørreng med innslag av steppeelement i indre Oslofjord: Blodstorkenebb, knollmjødukt, aksveronika, krattalant, fagerknoppurt, vårmarihand, ormehode, rødflangre, bergmynte, flekkmure, dragehode, hartmannsstarr, stjerne-tistel, svalerot (russesvalerot, rødblomstret), bakkeklover (Hovedøya), hvitmure, svenskegras (Gåserumpa), klistersvineblom (første funn ca. 1840, nå meget vanlig), steinsvineblom (Lappholmen) og hybridene mellom klister- og steinsvineblom.

Tørreng på surere berggrunn: Broddbergknapp, hvitbergknapp, småsyre, småsmelle, stemorsblomst, bakkefor-glemmegei, bakkeveronika, musrumpe, lodnebregne og bakkemaure (Jeløya, snau underart.)

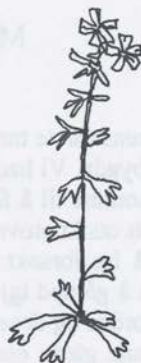
Tørreng på mer kalkholdig grunn: Kantkonvall, vårarve, bakketimian, murburkne, løvetann (en liten og uvanlig type), hvitdodre (litt over 100 år i Norge), trefingersildre og oslosildre (hybrid mellom trefinger- og skåresildre.)

Overgang til strandplantevegetasjon med bilde fra Eldøya (?) bestående av rombeporfyr. Strandenger bygd opp av avsetninger i beskyttede bukter: Saftmelde, fjæresauløk, gåsemure, saltbendel, ormetunge, tusengylden, honningblom (Hvaler) og skjoldblad.

Sandstrand (+ grus, Revlingen i Rygge): Bulmeurt, marehalm, strandrug, sodaurt (Tumbleweed), strandreddik, strandarve, strandkryp, vårsalat, strandtorn (som det er mest av på Jomfruland) og strandkarse (Eldøya.)

Steinstrand: Strandbalderbrå, strandvortemelk, strandkjeks, bulmeurt, kystfrøstjerne, strandflatbelg, strandkål (sterk spredning på 1900-tallet), østersurt (i kraftig tilbakegang her i sør) og gul hornvalmue.

Kvelden ga oss mange nye mulige turmål og ble som vanlig avsluttet med kaker og kaffe.

Aktivitetskveld.

Herbariekveld.

Mandag 10. april på Mule Varde.

Referent: Charlotte Bakke.

Den årvisse herbariekvelden, der vi går gjennom en del av Olaf Svendsens samling av pressede planter, hadde denne gang 9 fram møtte. Han hadde konsentrert seg om to familier; starrfamilien og sivfamilien, der de fleste slektene var representert. Totalt kunne vi studere 80 arter. Det var som alltid like imponerende å se "smakebiter" fra Olafs forseggjorte samling

Vårens første.

Mandag 1. mai. Turleder: Kjell Thowsen.

Referent: Kjell Thowsen.

Til vårens første tur møtte ialt 16 personer på parkeringsplassen ved Leerstanggården i Bergsbygda. Vi hadde fint vær og turen ble først lagt ned mot Seivall for at vi derfra skulle komme til å følge småstier opp til toppen av Valåsen. Niste ble spist der oppe med flott utsikt utover Langesundsfjordens skjærgård.

Etter å ha forsøkt en mulig nedstigning fra åsen på dennes østside, fant vi det tryggest å gå ned igjen samme vei vi kom opp, men vi gikk deretter sør for åsen mot Ornefjorden og deretter på vei fra hytteområdet der tilbake til bilene.

Vi kunne glede oss over at vårens tidlige arter var i fullt flor nå, som blåveis og hvitveis. Men på de varme bergene på toppen var også arter som vårmarihand, bakkeforglemmegei og sandløvetann å finne blomstrende. En fin bestand moskusurt fantes også på toppen.

Vår på Sørlandet.

Søndag 14. mai. Turledere: Bjørg og Bjørn Bratland.

Referent: Christian Kortner.

Turen gikk til Kalvehageneset friluftsområde/skjærgårdspark rett utenfor Homborsund. 21 ivrige turdeltagere samlet seg for en rundtur over neset. Terrenget ligger delvis værhardt til ut mot havet og er variert med myrer og nakne svaberg på utsiden, lunere terreng med kratt og skog på innsiden. Stien er ikke spesielt lettgått men dette affiserte ikke selv de eldste av deltagerne. Havtåke truet med å gjøre turen kald og fuktig men den lettet etter hvert og det ble strålende sol! Dagens høydepunkt var utvilsomt blomstringen av narmarihand som ifølge de lokalkjente var ekstra rik i år. Den farget svabergene purpurrøde på begge sider av Dybesund og har sin eneste kjente forekomst i Norge akkurat her. Av andre rariteter var en kusymre med avvikende farge og form. Den var mer langstilket enn normaltypen og rødaktig i fargen.

Følgende arter ble notert hvorav flere ikke er kjent fra Telemark (ikke alle i blomst):

Lundstjerneblom *Stellaria holostea*, kusymre *Primula vulgaris*, engstorkenebb *Geranium pratense*, bjønnskjegg *Trichophorum cespitosum* ssp. *cespitosum*, kornstarr *Carex panicea*, duskmyrull *Eriophorum angustifolium* ssp. *angustifolium*, engstarr *Carex hostiana*, slåpetorn *Prunus spinosa*, klokkeløng *Erica tetralix*, pors *Myrica gale*, tindved *Hippophaë rhamnoides*, bukkeblad *Menyanthes trifoliata*, vassgro *Alisma plantago-aquatica*, narmarihand *Orchis morio*, markfrytle *Luzula campestris*,

fagerperikum *Hypericum pulchrum*, lundhengeaks *Melica uniflora* og duskstarr *Carex disticha*.

Turen ble for de fleste av deltagerne avsluttet med et besøk på Tromøya utenfor Arendal. Her ble vi vist en lokalitet av skunkkala (fra Nord-Amerika) som hadde forvillet seg langs et bekkeløp (brakt inn av en sjømann med interesse for botanikk). Samme sted var det også en stor bestand av ramsløk. Våre gjestfrie turguider, Bjørg og Bjørn Bratland bød tilslutt på pizza i sin egen hage på Tromøya.

Arter fra Tromøya: Skunkkala *Lysichiton americanus*, ramsløk *Allium ursinum*, skjellrot *Lathraea squamaria* og tannrot *Cardamine bulbifera*.

Sørvendte tørrberg i Flakvarp.

Torsdag 18. mai. Turleder: Roger Halvorsen.

Referent: Roger Halvorsen.

Fire turdeltakere møtte til klatreøvelser i de stedvis bratte berga ved Torsberg fyrlykt ved utløpet av Skienselva. Området som skulle besøkes består av sørvendte tørrberg på grunnfjell. Grunnfjellet setter sitt tydelige preg på vegetasjonen for størsteparten av bergskråningene her, men det finnes små lommer med bedre flora her og der, særlig nederst mot veien. Vi hadde i tankene den gamle angivelsen for krusfrø *Selinum carvifolium* da vi entret opp bergskråningen som mange steder var vanskelig å forsere på grunn av tykke lag av mose og lav.

Den store overraskelsen etterhvert ble mengden av blomstrende vårbendel *Spergula morisonii*. Turleder hadde ikke noen gang tidligere sett slike mengder av denne arten som må ha hatt et kronår dette året. Den vokste på vanlig tradisjonell måte med liten konkurranse fra annen vegetasjon. Det var hist og her litt smyle *Dechampsia flexuosa*, litt kvein *Agrostis* sp., en og annen rosett av sveve *Hieracium* av gruppa *Pilosella*, småsyre *Rumex acetosella* og et svært begrenset utvalg av moser og lav. Vårbendel er en av floraatlasartene. Den er funnet på en hel rekke lokaliteter langs kysten samt noe få innover i fylket, men den ser ut til å være totalt kalkskyende.

Av bedre ting som ble funnet, bør nevnes murburkne *Asplenium ruta-muraria*, hengeaks *Melica nutans*, vårmarihand *Orchis mascula*, kratthumbleblomst *Geum urbanum*, svarterteknapp *Lathyrus niger*, blodstorkenebb *Geranium sanguineum* og blåmunke *Jasione montana*. Blodstorkenebb, blåfjær *Polygala vulgaris*, lifiol *Viola canina* ssp. *montana* og berberiss *Berberis vulgaris* sto allerede i blomst.

Etter klatreturen bestemte vi oss til å besøke en frodig bekkedal parallelt med Ånnerødveien der denne går opp fra Knardalstrand. Langs veien sto svalbeurt *Chelidonium majus* fint i blomst. I bekkeløfta var det meget frodig, men det var lite spennende og spesielle ting å finne. Det eneste som bør kunne nevnes var en hel del eksemplarer av sandmorkel.

Etter raggarve på Lovisenberg i Kragerø.

Søndag 28. mai. Turleder: Roger Halvorsen.

Referent: Roger Halvorsen.

27 deltakere møtte opp ved Kragerø sportell i fint maivær men med sterk vind. At det kom såvidt mange deltakere, skyldtes at turen ble annonsert i Kragerø Blad/Vestmar for interesserte.

Før turen gikk til Lovisenberg, besøkte vi forekomstene av brokkurt *Herniaria glabra* ved båthavna nedenfor sportellet og kunne konstatere at det fortsatt står til liv, selv om forekomstene synes å være utsatte for press fra grusingsarbeider og båt-opplag.

Vi dro videre til Lovisenberg camping for å se litt nærmere på vegetasjonen under Lovisenbergheia. Her er det i følge Dyring (Flora grenmarenensis 1911) tidligere funnet raggarve *Cerastium brachypetalum*, men i dag er det stor usikkerhet omkring denne forekomsten. I Lovisenbergområdet er det for øvrig foretatt så store inngrep at forekomster her kan være ødelagte. Vi gikk gjennom området ved campingplassen og fulgte stier og veier til utsiktspunktet ved Bjørnenuten, før vi gikk ned i hyperitt brudda ved Valberg. Tilbake til Lovisenberg fulgte vi i hovedsak den samme veien. På campingplassområdet ble det funnet vårbendel *Spergula morisonii* i fine bestander på noen bergknauser og en liten forekomst av storarve *Cerastium arvense*.

Lovisenbergheia og Bjørnenuten har en relativt triviell flora med furuskog med bunndekke av røsslyng. Først ute ved utsiktspunktet på Bjørneknuten ble det funnet litt bedre arter med blodstorkenebb *Geranium sanguineum* og blåmunke *Jasione montana* som det beste.

Noen små felter av myske *Galium odoratum* ble også funnet.

På skrentene som står igjen mellom hyperittbruddet og Berøyfjorden var det lite å finne av interesse.

På tilbakeveien ble det funnet noen få eksemplarer av furuvintergrønn *Pyrola chlorantha* øverst oppe i kløfta som kalles Skotet.

Vel nede på campingplassen igjen ble det funnet en pen bestand av steinstorkenebb *Geranium columbinum*.

To av turdeltakerne valgte å legge ruta ned under skrentene mot Berøyfjorden. Her ble det meldt om masser av buskvikke *Hippocrepis emerus* og et stort utvalg av asalarter *Sorbus* sp.

En svært liten flokk dro i retning av Grønnåsen for å se etter raggarve *Cerastium brachypetalum*. På veien dit var vi bortom for å se på ståa for rød skogfrue *Cephalanthera rubra* i Kragerø. Vi fant et spinkelt eksemplar som ennå ikke var kommet i blomst.

I Grønnåsen hang skråningene fulle av buskvikke i sin vakreste blomstring. Det var kaskader i gult som veltet seg ut fra kratt og bergskrenter. På den kjente forekomsten ble det funnet rundt 25 eksemplarer av raggarve som for lengst var gått i frø.

Vi la også turen et stykke opp i veien mot Grønnåsen gård hvor det er funnet ei tue av falkbregne *Polystichum aculeatum*. Den ble funnet i vakker «blomstring» med masse nye blader sammen med to små nye individer. Det ble også funnet noen få eksemplarer av blankstorkenebb *Geranium lucidum*.

De aller mest utholdende la hjemveien om Fossing for å se etter sørlandsvikke *Vicia cassubica* og rødsmelle *Silene armeria*. Bare sørlandsvikka var kommet såpass langt at vi kunne gjenkjenne den.

Vårlier og gammel kulturmark på skiensbasalten.

Mandag 5. juni. Turlleder: Kjell Thowsen.

Referent: Kjell Thowsen.

Fra Gjerpen kirke kjørte 9 framømte til parkeringsplassen ved Kleiva som er utgangspunktet for fotfolket som legger turen til det populære målet Blåfjell.

Vi skulle komme til å gå en liten kveldsrunde innover forbi gården Haugerud for siden å dreie østover til de øverste Markergårdene og på vei tilbake til bilene derfra.

Det ble en tur i variert landskap med gamle voller og slåttemark, mørk barskog og frodig løvskog og ikke minst var sti- og veikanter fulle av forsommerplanter.

Arter som, blomstrende og ikke-blomstrende, skogstjerneblom, tyrihjel, soleier, praktfulle skogstorkenebb, maurarve, myske og mengder av duftende hundekjeks kunne vi glede oss over, bare for å nevne noe. Vi fant en god knoll med flott utsikt over området ved Marker hvor vi spiste. Der ble det litt utpå kvelden, og fuglesangen var allesteds, blant andre kunne vi lett skille ut rosenfinkens sang. Været denne kvelden kunne jo heller ikke vært bedre.

Varmekjær vegetasjon i søndre Siljan.

Onsdag 14. juni. Turlleder: Christian Kortner.

Referent: Christian Kortner.

12 deltagere møtte fram til denne turen inkludert fam. Gundersen som driver Auen urtegård ved foten av Middagskollen. Etter en liten omvisning i urtegården fulgte vi en sti oppover mot toppen av kollen. Middagskollen ligger i Telemark, men grensen til Vestfold er bare noen meter unna. Den hever seg 290 m.o.h. fra Farrisvannets 22 m.o.h. og er meget bratt og ulendt på alle sider. Kollen har frodige og tette lier mot sør og vest med høyt innslag av varmekjære løvtrær men blir skinnere med barskog og grasmark mot toppen, preget av beiting. Utsikten fra toppen er meget god, spesielt sørover Farris. Vi hadde i tankene å kanskje kunne finne ertevikke *Vicia pisiformis* som er kjent fra et par kilometer lenger sør langs Farris. Om den finnes her er fortsatt

ubesvart men vi var nok for tidlig ute uansett. Artslisten viser derimot mange av våre varmekjære urter så det er sikkert mulig å finne andre godbiter her. Forsiktighet må utvises da det noen steder er løsmasse og rasfare!

Artslisten:

- Piggstarr *Carex muricata* ssp. *muricata*, lundrapp *Poa nemoralis*, bustnype *Rosa villosa* ssp. *mollis*, skogsveve *Hieracium* seksjon *Sylvatica*, krattmjølke *Epilobium montanum*, skogsvingel *Festuca altissima*, myskegras *Milium effusum*, teiebær *Rubus saxatilis*, gråstarr *Carex canescens*, vårerteknapp *Lathyrus vernus*, knollerteknapp *Lathyrus linifolius*, svarterteknapp *Lathyrus niger*, gulflatbelg *Lathyrus pratensis*, gjerdevikke *Vicia sepium*, skogvikke *Vicia sylvatica*, vårmarihand *Orchis mascula*, nattfiol *Platanthera bifolia* ssp. *bifolia*, myske *Galium odoratum*, tannrot *Cardamine bulbifera*, trollbær *Actaea spicata*, liljekonvall *Convallaria majalis*, storkonvall *Polygonatum multiflorum*, enghumleblom *Geum rivale*, kratthumleblom *Geum urbanum*, tveskjeggveronika *Veronica chamaedrys*, legeveronika *Veronica officinalis*, snauveronika *Veronica serpyllifolia* ssp. *serpyllifolia*, blåmunke *Jasione montana* og valurt *Symphytum officinale* (ved urtegården).

Malmøya i Viksfjord.

Lørdag 17. juni. Turleder: Trond Grøstad.

Referent: Trond Risdal.

Alt for få deltagere (7) til en flott tur i bra vær.

Etter en kort båttur gikk vi i land og ble vist kvass-starr *Carex acuta*. Videre gikk vi igjennom en flott edelløvskog med bl.a. alm *Ulmus glabra* ssp. *glabra* og kjempestore eiketrær. Her var store mengder tannrot *Cardamine bulbifera*, lundkarse *Cardamine impatiens* og en spesiell tiriltunge *Lotus corniculatus* var. *sativus*.

På ei graseng vokste masse oksetunge *Anchusa officinalis*. Videre nevnes bendelløk *Allium scorodoprasum* ssp. *scorodoprasum*, bukkebeinurt *Ononis arvensis* og hartmannsstarr *Carex hartmanii* i stor bestand. På havstrender fant vi saftstjerneblom *Stellaria crassifolia*, strandkål *Crambe maritima*, østersurt *Mertensia maritima* og ikke minst gul hornvalmue *Glaucium flavum*. Blant alle disse høydepunkter nevnes videre landøyda *Senecio jacobaea*, sylarve *Sagina subulata*, bakkestjerne *Erigeron acer* ssp. *acer*, strandkryp *Glaux maritima*, strandarve *Honkenya peploides*, bukkeblad *Menyanthes trifoliata*, engnellik *Dianthus deltoides*, myrtistel *Cirsium palustre*, nattfiol *Platanthera bifolia* ssp. *bifolia*, saltbendel *Spergularia salina*, småengkall *Rhinanthus minor* ssp. *minor*, krattmjølke *Epilobium montanum*, bakkeveronika *Veronica arvensis* og flekkgrisøre *Hypochoeris maculata*.

På hjemtur ble vi vist en forekomst av kulekarse *Rorippa austriaca* ved Gloppe. Denne er i spredning. I Larvik vis a vis Fritzøe mølle var stormure *Potentilla recta* og kystgrisøre *Hypochoeris radicata* blant store mengder av oksetunge og ormehode *Echium vulgare*.

Rønnoisdalen i Drangedal.

Søndag 18. juni. Turlleder: Anders Bjørnstad.

Referent: Roger Halvorsen.

9 deltakere møtte fram på Statoilstasjonen for vidare ferd mot Bø i Tørdal. Her går en vei vestover like sør for kirken, og vi kjørte denne opp til Mørland hvor vi parkerte bilene. Herfra går det en sti eller skogsvei inn forbi den gamle setra i Rønnoisdalen til Rønnoisdalsvatnet. Liene og fjellpartiene på begge sider av Rønnoisdalsvatnet er nå forslått vernet på grunn av den rike floraen og den spesielle karakteren området har. Som utmerket guide på turen hadde vi med oss Anders Bjørnstad fra Drangedal. Anders har stått for inventeringsarbeidet i Rønnoisdalen og er den som sannsynligvis kjenner området best.

Fra nordenden av vannet klatret vi opp ura og endte på berghyller helt oppe under bratthenget på nibba. Berggrunnen i området består i hovedsak av finkornet granitt, men oppe i dalsidene finnes breie ganger av glimmerskifer som gir godt jordsmonn for plantevekst. Skogen på begge sider av vannet er en type som inneholder alle de varmekjære treslaga våre: lønn *Acer platanoides*, hassel *Corylus avellana*, alm *Ulmus glabra* og lind *Tilia cordata*. På østsida av fjellet finnes det også fragmenter av kalkfurusskog med rik flora i feltsjiktet. Det er også funnet barlind *Taxus baccata* i området.

Langs skogsveien sør for setra i Rønnoisdalen finnes noen små flekker av granittberg i dagen, og her finnes noen små forekomster av vårbendel *Spergula morisonii* på typiske voksesteder med tynt jordsmonn med småsmelle som selskap. Ellers var det stort sett bare mose- og lavararter. Langs veien ble det også funnet en rekke starrarter *Carex sp.* hvorav et par vakte spesielle interesse. Det kunne se ut som at det fantes en rekke eksemplarer av hybrid karakter.

Vårbendel ble ellers funnet på liknende lokaliteter i områdene overfor hytta i nordenden av vannet og oppover mot Rønnoisnibba.

I lia oppover den storsteinete, skogklede ura en finner under nibba, kom vi snart over bra bestander av brudespore *Gymnadenia conopsea*. Her ble det også sett en hel del kantkonvall *Polygonatum odoratum*, myske *Galium odoratum* og blåveis *Hepatica nobilis* etterhvert. Helt oppe under den stupbratte nibba finnes noen blankskurte flå. Hist og her ble det funnet «bedre» arter. Spesielt underlig var det å finne sveltull *Scirpus hudsonianus* i sprekker i berget. De overlevde helt tydelig på at berget ble overrislet av sigevann ned bergveggen og at dette sigevannet sannsynligvis var basisk. Her sto også fine tuer av grønnstarr *Carex demissa* i sprekkene.

I et parti med kalkfurusskog ble det mye myske samt en del skogmarihand *Dactylorhiza fuchsii* og et eksemplar av vårmarihand *Orchis mascula*. Vi måtte leite ei stund etter korallrot *Corallorhiza trifida* før det ble funnet et ynkelig eksemplar like ved tidligere funnsted.

Vi la så veien opp mot hyllene med bedre berggrunn, og det var lett å se grensene mellom granitten, glimmerskiferen og de områdene i ura som var påvirket av sigevann

ovenfra. Her ble det framvist bra bestander av søstermarihand *Dactylorhiza sambucina* og mange rosetter av bergfrue. Året før hadde bergfruen en fantastisk blomstring på hyllene, men dette året fikk vi ikke se en eneste blomstrende rosett. Noen få eksemplarer av steinstorkenebb *Geranium columbinum* ble også sett. Ellers så kan følgende arter nevnes fra dette området: broddbergknapp *Sedum rupestre*, marinøkkel *Botrichium lunaria* (et eksemplar), lodnebregne *Woodsia ilvensis*, fjellodnebregne *W. alpina* og flekkgriseøre *Hypochaeris glabra*.

På veien tilbake fant vi, nesten helt nede ved vannet, en hel del tuer av skogsvingel *Festuca altissima*.

Ballastfloratur i Kragerø.

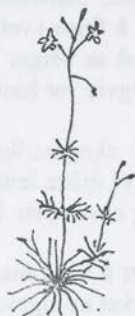
Søndag 2. juli. Turleder: Roger Halvorsen.

Referent: Roger Halvorsen.

5 stykker hadde møtt fram til en liten runde på de gamle "ballastøyene" utenfor Kragerø. Tanken var å finne igjen noen av de gamle artene som var registrert på Furuholmen og Kirkeholmen.

Vi startet på Furuholmen og gikk i land på sørsida hvor vi ble tatt i mot av lokalkjente guider, Edith og Thorleif Thiseth. Ved brygga ble det funnet en del apotekerhattost *Malva sylvestris* ssp. *sylvestris*, men ellers var det lite av interesse å se.

Furuholmen har en del fastboende, og vi gikk rundt holmens vestende og tilbake over toppen. Av ting som ble bemerket kan nevnes byvortemelk *Euphorbia peplus*, veisennep *Sisymbrium officinale* og orientveronika *Veronica persica*. På toppen vokste det flere steder bra bestander av vårbendel *Spergula morisonii*. Nedenfor toppens sørsida ble det funnet en liten dam med en dunkjevle *Typha* som høyst sannsynlig var bred dunkjevle *Typha latifolia*, men den var noe utypisk, og det vil være fornuftig å sjekke denne ved en senere anledning for å se om det kan være snakk om en hybrid.

Fra Furuholmen ble vi av den ene guiden vår fraktet til Lille Kirkeholmen. Der ble vi satt i land på vestenden, og derfra gikk vi over toppen og kom ned i det famøse hytteprosjektet på østenden. Det var lite ballastflora å se, og av andre ting som ble notert er vel bare vårbendel *Spergula morisonii* verd å nevne. Det nye hytteprosjektet har odelagt alle muligheter for noe ballastflora, og den dammen med brudelys *Butomus umbellatus* det hadde gått rykter om var helt gjenfylt.

Det var en noe molefonken forsamling som forlot Lille Kirkeholmen med nesten uforrettet sak når det gjaldt ballastfloraen.

Sommerekskursjon til Langeland.

Mandag 31. juli – søndag 6. august.

Turledere: Esther Broch og Bjørn Erik Halvorsen.

Turreferat er gitt ut i eget hefte referert av Bjørn Erik Halvorsen.

På leting etter myrflangre i Kviteseid.

Søndag 20. august. Turleder: Roger Halvorsen.

Referent: Roger Halvorsen.

Noe myrflangre ble det ikke på de fire deltagerne som entret heia mellom Dalane og Morgedal, men det ble funnet mye fint likevel i disse til dels svært rike områdene som her og der er preget av amfibolittiske bergarter som gir bra basiske forhold for plantevekst

Vi parkerte bilene ved den øvre av Landsverkgårdene i Dalane og fulgte så skogsveien opp mot det lille tjernet øst for Storetjørn. Langs veien ble det funnet en hel del fine ting, og vi kunne blant annet konstatere mye kranskonvall *Polygonatum verticillatum* i veikantene og innover i skogen. Torhjelm (lusehatt) *Aconitum septentrionale* var stort sett avblomstret. I ei sørvendt li registrerte vi bra bestander av skogfaks *Bromus benekenii*. Flere forekomster av bakkesøte *Gentianella campestris* ble funnet i åpen vegetasjon i eller ved siden av veien oppover. I veikantene ved tjernet ble de første eksemplarene av jåblom *Parnassia palustris* funnet, og dette var en art som viste seg å finnes i mengder i hele området.

På en bergnabbe et stykke ovenfor dammen sto også en pen bestand av kranskonvall *Polygonatum verticillatum*.

Fra tjernet la vi veien rett nordover og lette opp småmyrer i området. Allerede på første myra fant vi de første godartene. Breiull *Eriophorum latifolium* fantes her og der utover myra, og den skiller seg tydelig ut fra sin slektning duskull *E. angustifolium* ved at skafta aksa sitter på er rue. Også grønnfargen på blad og stengler er annerledes. Går man grundig til verks, ser man også at breiull skiller seg tydelig ut på den oliven-grønne fargen på aksskjella.

En starr med tydelig blågrønn farge og ganske smale blad vakte vår oppmerksomhet. Det viste seg å være blystarr *Carex livida*. Det ble også funnet en rekke andre starrarter av mer «vulgær» karakter, slike som gulstarr *C. flava*, tvebostarr *C. dioica*, trådstarr *C. lasiocarpa* og flaskestarr *C. rostrata*.

På småmyrene i området ble følgende arter registrert i større eller mindre mengder: jåblom *Parnassia palustris*, fjelltistel *Saussurea alpina*, sivblomst *Scheuchzeria palustris*, breiull *Eriophorum latifolium*, tranestarr *Carex buxbaumii* ssp. *mutica*,

skogmarihand *Dactylorhiza fuchsii*, flekkmarihand *D. maculata* og stortveblad *Listera ovata*.

En håndfull modne molter eller to ble sanket på veien ned, men den store bærsesongen på molter og skogsbær så det ikke ut til å bli.

Sørvest for Andtjørnstaul ble det funnet et stort felt med konglomerater av nydelig utforming..

Disse områdene i Kviteseid tåler flere turer! Driverne på Landsverk kunne fortelle om forekomster av søstermarihand *Dactylorhiza sambucina* på jordene ovenfor gården. Åpne og sørvendte berghyller flere steder kan by på overraskelser der amfibolitten kommer fram i dagen. Lenger øst for det området som ble besøkt denne gangen ligger flere myrer og venter på besøk, så det er ikke tvil om at her finnes det et utall av muligheter for ekskursjoner i TBF- regi.

Myrtur i Siljan.

Søndag 27. august. Turleder: Harald Stendalen.

Referent: Harald Stendalen.

Turen startet fra Grorud i øvre Siljan hvor vi gikk vestover på bomvei (vi fikk låne nøkkel av treschow-Fritzøe) til Romsdalen og videre til Dammyra ikke langt fra gamle gjerpensgrensa. Dammyra ligger øst-vest, med lengst i øst en noe nedfallen demning som ble brukt da man tidligere fløtet tømmer lenger nede i dalen. Myrene her ble brukt som matreserver for dyra i tidligere tider. Området er botanisk sett relativt artsfattig.

Dette er lista over moser fra myrturen:

Ute i myra fantes kjøtt-torvmose *Sphagnum magellanicum*, kysttorvmose *S. austinii*, vortetorvmose *S. papillosum*, broddtorvmose *S. fallax*, klubbetorvmose *S. angustifolium*, dvergtorvmose *S. tenellum*, lurvtorvmose *S. majus*, rusttorvmose *S. fuscum*, tvaretorvmose *S. russowii*, grantorvmose *S. girgensohnii*, furutorvmose *S. capillifolium*, heitorvmose *S. strictum* og hornetorvmose *S. auriculatum*. Vi fant også levermosen buetvebladmose *Scaparia paludicola* og bladmosen filtbjørnemose *Polytrichum strictum*. Alle disse mosene indikerer at dette er ei fattig (sur) myr. Vi nevner også en traktlav, sannsynligvis bleikbeger *Cladonia cameola*.

Under matpausa satt vi på finne puter av vanlig bjørnemose *Polytrichum commune*.

Ved befaring av veikantene ble lyngtorvmose *Sphagnum quinquefarium* behørig fotografert. Andre arter der var einerbjørnemose *Polytrichum juniperinum*, rabbebjørnemose *P. piliferum* og vegkrukkemose *Pogonatum urnigerum*.

Mosene ble bestemt og framvist av Bjørn Erik Halvorsen.

Tyttebær var det svært mye av og turens lovede orkideer viste seg i form av nesten avblomstrede flekkmarihender. Været var brukbart, kjølig men opphold. Etter turen for de som hadde tid, ble det kaffe og vafler på referentens veranda på Toklev.

På tur etter asalarter i Grenland.

Søndag 3. september. Turleder: Roger Halvorsen.

Referent: Roger Halvorsen.

Bare seks stykker hadde møtt fram i flott vær til en rundtur etter grenlandske asalarter sammen med Per Salvesen fra Arboret på Milde i Bergen. Turen var lagt opp i forkant av et møte om de norske asalartene.

Før start ble det vist fram materiale Kjell Thowsen og Bjørn Erik Halvorsen hadde tatt med seg fra et tre som ble oppdaget ved Løveid på Skotfoss i Skien. Det viste seg å være en sannsynlig hagtorn *Crataegus* sp. av amerikansk opprinnelse.

Første stopp var på skrentene under Tangenåsen ut mot Gunneklevfjorden i Porsgrunn. På veien opp fra parkerte biler ble det oppdaget en hel del taggsalat *Lactuca serriola* i veikantene, samt den varianten/rasen av tiriltunge *Lotus corniculatus* som veivesenet har introdusert på alle veikanter rundt i fylket.

På skrentene ut mot Gunneklev ble det funnet en del eksemplarer av grenmarasal *Sorbus subpinnata*, rognasal *S. hybrida* og norsk asal *S. norvegica* i tillegg til rogn *S. aucuparia*. Det var dårlig fruktdannelse særlig hos grenmarasalen, mens rogn tydeligvis hadde et godt år. Ellers ble det funnet kanelrose *Rosa majalis*, plommenype, *R. villosa* ssp. *villosa*, kjøtttype *R. dumalis*, en del geitved *Rhamnus catharticus*, hvorav noen med svært god fruktsetting. Flere arter av forvilla mispel *Cotoneaster* sp. ble også sett, bl.a. en som ble bestemt til en sannsynlig *C.sp "nan - chan"*. Ved Kulltangen ikke langt fra der hvor vi hadde satt fra oss bilene, ble det også funnet en hel del mursennep *Diplotaxis muralis*.

Fra Gunneklev dro vi ut til Langesund. Bilene ble parkert i Steinvika. Herfra fulgte vi stisystemet ut til selve odden. Langs stien ble det funnet flotte tepper av den i Grenland svært uvanlige vårmura *Potentilla tabernaemontani*. Den er ellers i distriktet kjent fra toppen av Høgenheitunnelen i Bamble og fra Tufteområdet i Skien. En mispel som ble funnet ble bestemt til *Cotoneaster moupinense*.

I nedre kanten av Hesteklova ble det funnet rognasal *Sorbus hybrida*, skogfaks *Bromus benekenii* og sanikel *Sanicula europaea*. Lenger ute kom vi over den enorme forekomsten av eføy *Hedera helix*.

I skogkanten ytterst ute på Langesundsodden er det tidligere funnet en asalart som var antatt å være en fagerrogn *S. meinichii*. Da den ble framvist, ble den «avlivet» som fagerrogn, og er foreløpig under sterk tvil ført til komplekset rognasal *S. hybrida*. Vår gjest fra Bergen mente imidlertid at den muligens også kunne være en hybrid, da mest sannsynlig mellom rogn og bergasal *Sorbus rupicola*.

Ute på odden ble det også funnet en rekke andre fine arter: krabbekløver *Trifolium campestre*, musekløver *T. dubium*, stjernetistel *Carlina vulgaris*, takfaks *Bromus tectorum* og en hel del hjortetrøst *Eupatorium cannabinum*.

Litt innover på østsida av odden leita vi opp noen småforekomster av reinrose *Dryas octopetala*. Her ble det også funnet brusknype *Rosa sherardii* og en del eksemplarer av tusengyllen *Centaurium littorale*. Her opp sto den helt tørt. I området finnes det

også en del rødflangre *Epipactis atrorubens*. Det inngjerdede området med rød skogfrue *Cephalanthera rubra* kunne i år skilte med minst ti eksemplarer, men fruktsettinga hadde slått helt feil dette året.

Under skrenten ved rød skogfruelokaliteten ble det funnet noen praktfulle tuer av svartburkne *Asplenium trichomanes* av underarten kalksvartburkne ssp. *quadrivalens*.

Oppe på den vestre kanonstillinga er det funnet mange fine gras som sannsynligvis er innsådd. Vi fant alle de kjente; hvitsmyle *Aira caryophyllea*, dvergsmyle *A. praecox*, takfaks *Bromus tectorum* og musesvingel *Vulpia myorus*. I tillegg demonstrerte Per Salvesen grannsvingel *Festuca ovina* ssp. *capillata*. Den er også innkommet med frøblanding.

På veien tilbake mot Steinvika passerte vi et praktfullt eksemplar av parklind. Treet var svært eiendommelig ved at det var dannet mange, flere titalls meterlange, relativt tynne greiner som hang rett ned inntil stammen, i toppen var det imidlertid utviklet normale greiner. Eksemplaret var godt over 20 meter høyt.

Så kom turen til den lille bratte skrenten mellom parkeringsplassen ved Korvetten og gamle Brevik jernbanestasjon. Det ble etterhvert døpt til «Asalhølet». Det ble funnet følgende arter: Den europeiske arten av sølvasal *Sorbus aria* som bl.a. kjennes igjen på de sjokoladebrune ungsकुद्धा, svensk asal *S. intermedia* hvor de unge blada er litt brunlige i fargen på undersida, grenmarasal *S. subpinnata*, norsk asal *S. norvegica*, bergasal *S. rupicola*, rognasal *S. hybrida* og rogn *S. aucuparia*. Både sølvasal og svensk asal er ikke tidligere registrert i vill tilstand (forvillet) i Telemark.

Fra berghylla utofor parkeringsplassen bør det nevnes også rødflangre *Epipactis atrorubens*, brudespore *Gymnadenia conopsea*, liguster *Ligustrum vulgare* og hjertegras *Briza media*.

Nede i parken ved den gamle jernbanestasjonen står to store eksemplarer av svensk asal som sannsynligvis kan være opphavet til de forvillede svenskeasale i skrenten ovenfor. Her står også et meget stort eksemplar av tarmvrirogn *S. torminalis* (det største i Norge?) med svært god fruktsetting. På utsida av skrenten mot Trosvikbukta ble det funnet store bestander av skogflatbelg *Lathyrus sylvestris* og stjernetistel *Carlina vulgaris*.

Siste planlagte stopp var skrentene ovenfor Øiekastveien i Porsgrunn, men vi svingte innom næringsparken til Hydro på Herøya for å se på ei mjølke som er blitt bestemt til kantomjølke *Epilobium tetragonum*. Det ble funnet noen få eksemplarer som etterhvert er bestemt til å være dette, men det mangler i skrivende stund fortsatt en sikker bestemmelse av eksemplarene. På Herøy ble det også sett masser av silkebygg *Hordeum jubatum*, en del engrødtopp *Odontitis vulgaris* og noen sterkt rødfarga bergmynter *Origanum vulgare*.

På skrentene ovenfor Øiekastveien hadde Per Salvesen tidligere funnet et eksemplar av fagerrogn *Sorbus meinichii*. Dette, det nå eneste kjente eksemplaret i Telemark fylke, ble etter litt vandring langs kanten funnet igjen til glede for deltagerne. Langs kanten vokste det også flere steder grenmarasal *S. subpinnata*.

På tilbakeveien langs kanten ble det også funnet en forekomst av ballastsiv *Juncus tenuis* og et eneste eksemplar av glatt vaniljerot *Monotropa hypophega*.

Resultatet av denne søndagen ble i alt ni arter av asal, hvorav i alle fall to er nye for fylket vårt, selv om i alle fall svensk asal synes å være eksemplarer spredt med fugl fra plantede bestander i nærheten. Et imponerende resultat. Det er lite sannsynlig at det finnes flere arter i Telemark, med mindre at nye innplantede arter er forvillet. I tillegg var også antallet av andre arter gledelig med tanke på floraatlasarbeidet.

Det ble en lang og særdeles lærerik tur med en svært kunnskapsrik asalspesialist.

Asalslekta i norge, et artskompleks med vrang sider?

Ved Per Salvesen.

Mandag 4. september på Mule Varde.

Referent: Esther Broch.

Per Salvesen tok 9 deltakere med på en spennende tur inn i asalens komplekse og brokete familieliv. Om de som kunne litt eller mye om denne slekta fra før ble noe klokere vites ikke for i dette var et mangfold med "mange ukjente".

Vi fikk høre om dette mangfoldet fra en sterkt engasjert og engasjerende foredragsholder som via plansjer og bilder tok oss med på en reise som startet i Ryfylke via Jøssingfjord til Grenland og Østlandet med innslag fra Leka i Nordland og Visby på Gotland. Han viste oss stedege arter og mangfoldet av varianter, og de stadige endringer som gjorde at det var svært vanskelig å få den fulle oversikten over asalslekta.

I Grenland er det funnet 8 arter, blant andre fagerrogn på Klevstrand. Hvor mange som ble funnet på turen søndag 3/9 vil man kunne finne i referatet fra turen. Vi fikk en oversikt over Sorbus-slekta basert på Phipps, Robertson og Smith i tillegg til kopier av pressede blader. Eksemplene viste at det stadig er endringer innenfor området. Med kunnskap om disse endringene er det vanskelig nok for en fagmann å holde oversikt over denne brokete slekta. Hva skal da en stakkars referent si ut over at det skriftlige materialet er tilgjengelig sammen med kopier av eksemplarer av de pressede blader med funnsteder.

Høstens sopptur.

Søndag 10. september. Turleder: Anne Vinorum.

Referent: Esther Broch.

Vi var 7 deltakere som møtte opp på Moheim. Etter en fuktig sommer med tidlig start på soppesongen var tidspunktet for årets tur noe i seneste laget. Valg av område skapte litt problemer, men det endelige valget viste seg å være vellykket. Vi tok turen til Oklungen og videre forbi Bakke kapell så langt bilveien var åpen. Vi gikk videre på

vei mot Bjønnes og i blandingskogen langs veien gjorde vi funn som resulterte i om ikke helt fulle kurver så i hvert fall nok til et godt soppmåltid.

Det ble i hovedsak matsopp vi konsentrerte oss om. Vi fant ingen av artene i registreringsprogrammet til Botanisk museum.

Vi fant godt med den vanlige kantarellen og traktkantarell. Av piggsoppene fant vi den gule og lyse, men ingen av de mørke piggsoppene. Av rørsopper nevnes en liten forekomst av steinsopp i tillegg til gallerørsopp, fløyelsrørsopp, brunskrubbe, smørsopp, seig kusopp og sandsopp. Vi fant også noen eksemplarer av fåresopp. Vi var nesten for sene til kremlene, men fant også der enkelt eksemplarer av nøttekremle, røde og gule kremler samt stankkremle. Av risiker fant vi grammatriske, svovelriske, svartriske og skjeggriske. Av annen matsopp fant vi litt melsopp, denne også på hell.

Turen gikk for referenten i et nytt terreng med mange fine turmuligheter. I den regnfulle høsten var vi faktisk heldige med å få en tur med fint og tørt vær. Erfaring fra de siste årenes sopptur viser at vi bør kanskje velge en tidligere uke for neste års tur.

Fra Parnasset til Jotunheimen.

Om gammel mytologi og planter i nordisk flora.

Ved Roger Halvorsen.

Onsdag 27. september på Gullbring Kulturanlegg i Bø.

Referent: Bjørn Erik Halvorsen.

Det møtte 10 personer (hvorav halvparten hadde tatt turen fra Grenland) fram til dette møtet som ble arrangert i Bø. Det var et forsøk på å imøtekomme ønsket om at TBF skulle tilby aktiviteter også utenfor Grenland. Vi hadde håpet at flere hadde møtt fram, og spesielt hadde vi håpet bedre respons fra elevene ved Høyskolen. Studenter har ofte en tendens til å være flokkdyr, for enten kommer halve skolen eller så kommer det omtrent ingen (2 studenter + 1 lektor denne gangen).

Men, de som hadde valgt å møte fram, fikk en spennende reise i mytologiens verden, dels norrøn mytologi, dels gresk og romersk mytologi. Roger startet med Ask og Embla, representert ved ask og alm i vår flora. Det vil føre for langt å komme innom alle fortellinger som Roger fikk assosiert med plantene. Slike episoder som når Balder ble såret av mistelteinen og nornenes dans rundt Yggdrasil ble f. eks. berørt.

Fra mer sydlige breddegrader ble de fleste mytologiske navn omtalt etter tur fra Herakles til Kirke eller *Circaea*, trollkvinnen som skapte folk om til griser. Roger avsluttet sitt foredrag med Parnasset som har gitt sitt navn til *Parnassia*, eller ljåblom. Så neste gang vi møter disse artene, det være seg i norske høyfjell, eller langs strandsonen lenger syd i Europa, får vi litt mer å assosiere med vekstene.

Aktivitetskveld. Soppmøte.

Onsdag 4. oktober på Mule Varde.
Referent: Esther Broch.

Årets soppmøte var den første felles aktivitetssdag på Mule i høst. Denne dagen har alltid vært godt besøkt, men i år satte vi ny rekord med 43 fremmøtte. Det er nesten i meste laget for en kveld med vårt opplegg, men det gikk greit og flere av de fremmøtte hadde tatt med seg sopp av ymse slag. Mange kjente og en del ukjente sopper som vi ikke ga oss ut på å klassifisere. Anne nesten laget en egen biotop med et mangfold av sopper og moser i et stort traub. Mangfoldet og utvalget var stort og det var begrenset hva vi klarte å få formidlet av kunnskaper til en så stor gruppe. Gruppen var aktiv og nysgjerrig og man fikk se og ta på de artene vi hadde med.

Målsettingen med møtet er jo å skape interesse og nysgjerrighet i forhold til soppmangfoldet i våre omgivelser, og fremmøte og engasjementet fra så vel møteansvarlige og deltakere viste at disse kveldene er populære.

20 år med TBF.

Mandag 16. oktober på Mule Varde.
Referent: Charlotte Bakke.

21 personer kom for å være med på markeringen av at TBF fylte 20 år.

Øyvind Skauli og **Bjørn Lervik** har vært med i foreningen siden den startet opp, og de har begge gjennom årenes løp samlet opp betydelige lagre av bilder fra turer og møter etc. Øyvind tok for seg bilder fra foreningens første 10 år, og Bjørn de ti siste.

Liv Schiemann, Olaf Svendsen og Karl Eriksen var de første som "duknet opp" på skjermen. De representerte medlemmer som har vært med i foreningen siden dens begynnelse. De første årene fikk vi påvist planter som var "nye" for mange av oss; vi så bl.a. hjortetrost i Krogshavn, fuglerede på Helleåsen og buskvikke på Høgenhei. Fra de tidligste årene mintes vi også en tur sammen med Tønsberg Botaniske Selskap der dikteren Harald Sverdrup var med, et herbariumsmøte hjemme hos Olaf, Roger Halvorsen på jakt etter ballastplanter på brygga i Larvik, og weekendturen til Kalhovd, der Torbjørn Skiffeld var vår turlleder. Ukesturen til Rogaland i 1985 så vi mange bilder fra: Der bodde vi først på Sjøbua på Jæren, hvor det like i nærheten vokste strandtorn, samt firling som var så liten at den fikk plass på en knivsegg. Et kaffebesøk hos familien Lima var uforglemmelig, likeså da vi fikk oppleve å se myrfflangre. Turen fortsatte til Ryfylke, der vi klatret i bratte stigninger og fant både søterot og norsk malurt. Om kvelden sørget noen av turdeltakerne for kveldsunderholdning med sang og musikk. Glimt så vi også fra ukesturen til Rauland året etter, vi

besøkte bl.a. Torvtjønnlia for å se på den rike floraen der. Så var det over til Versvika, og rydding av kvist og kratt i mariskoreservatet. Bilder fra nok en ukestur ; denne gang til Gotland, viste enger med røde valmuer og Anne Marie Paulsen fra Stavanger ute på en grasslette full av hvite skogfruer. Turen gikk tilbake til Norge, og et fint opphold i Seljord. Vi så TBF-ere i spredt orden på vei opp til Trae. I Blika-området hadde Finn Wischmann funnet hvit skogfrue. Vi så ham i kjent stil, med plastpose og krysslister. Fra en Kvitseid-tur mintes vi de blomstrende jordene på gården Flekstveit. Ukesturen til Bøverdalen i 1991 huskes med glede av de som var med, stemningen var på topp, og det ble funnet mange forskjellige planter. Et utvalg av disse fikk vi se; bl.a. fjellkurle, bergveronika og moselyng. Foredragsholdere har det vært mange av i løpet av 20 år, her trakk Øyvind fram Magne Kortner. Våre møter har også hatt utallige trofaste hjelpere til å bake kaker og sørge for pådekning etc. Randi Bøhle har vært en av disse. Til slutt kom et innslag med inntrykk fra 10-årsjubiléet som ble avholdt på Jarseng Sportsstue.

Bjørn viste deretter bildene han hadde plukket ut. De første var fra en tur til Munke-kjerka, og til Ramsåskollen ved Jarseng. I 1993 - 1994 dro vi til Jyplevikodden, der vi ved Rognstranda fant ramsløk, til Admini på Herøya, og til Guslandsutmarka for å se på strandfloraen, bl.a. fant vi til vår store overraskelse tette bestander med honningkarse. Året etter besøkte vi Auen-området, der det var mye skjellrot, Siktesøya, og Nalumstranda for å lete etter jordbærkløver, men søket var resultatløst. I mai 1996 var vi på tur sammen med Larviksavdelingen til Citadelløya, og fant bl.a. løkrapp, ut i juni gikk ferden mot Nevlungstrand for å studere strandfloraen. Dette året ble det sommer-ekskursjon til Stord, og Bjørn hadde med mange bilder derfra: Vi så en fin "bukett" med flekkmarihånd, og Magne Langerød i ferd med å fotografere purpurlyng. På Bømlo, nærmere bestemt ved Langevåg, ble voksestedet for hjortetunge oppsøkt. Harry Andersson, som var spesialist på moser, ble begeistret, for på turen var det mange arter å finne. Vi besøkte et meget spesielt område, Digernes, der trærne var helt overgrodd med moser. Dessverre er dette området nå delt i to av en vei. En kjempehøy eføy var ganske snauspist nederst; det var hjorten som var den "skyldige". Ved Tveitavannet på Stord vokste storak, den har bare noen få voksesteder her i landet. Så var vi tilbake til Østlandet, med tur til Stavern sammen med Larviksavdelingen, og til Nordkollen der det var vakker utsikt over Farris. I 1997 var det igjen en tur i lag med Larviksavdelingen, denne gang til Svenner Fyr. Fra mai året etter mintes vi en ekskursjon til Sandøya og Løvøya, der Bjørn Erik Halvorsen fant sandløvetann. En måned seinere tilbragte foreningen en uke på Møn, og de som var med kunne ta med seg mange minner hjem; en eng full av byreseda, berglin og esparsett, områder med vakre orkidéer, som kongsmarihand, stor skogfrue og rød skogfrue, strandtistel på Ulvshale, formasjonene fra selve Møns Klint samt områdene i Klinteskogen. Bjørn hadde til slutt noen helt ferske bilder, tatt nå i år. De var fra turen til Vardås, der vi kunne skue utover til Langesund og øyene rundt, og fra Malmøya der vi fant gul hornvalmue.

Fullt av inntrykk fra foreningslivet i TBF gjennom alle år, kunne vi fortsette å minnes oss imellom mens vi koste oss med snitter og bløtkake som ble servert i anledning jubiléet.

Jeg velger meg...

Mandag 30. oktober på Mule Varde.

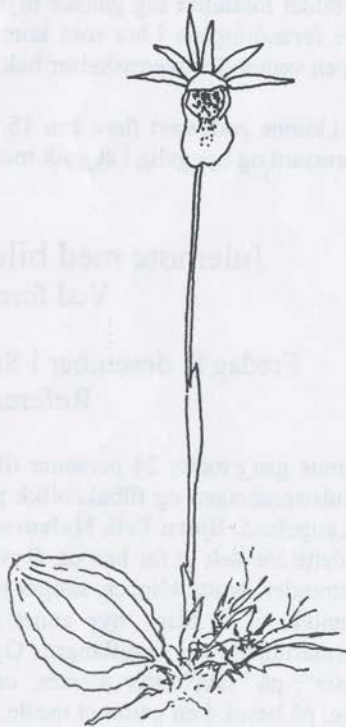
Referent: Christian Kortner.

Tema for dette møtet var "Jeg velger meg...". På disse møtene skal våre egne medlemmer kunne vise bilder og fortelle om spesielle temaer som de er interessert i. 22 frammøtte på Mule Varde fikk se bilder delt i to avdelinger.

Først ute var **Harald Stendalen** som, med assistanse fra **Bjørn Erik Halvorsen** og **Odd Magne Langerød**, viste flotte bilder av norne *Calypso bulbosa* fra Sverige. Disse ivrige orkidéjegerne kjørte i månedskiftet mai/juni mange mil for nettopp å fotografere norne i blomst. Området ligger ved Höga Kusten nær kysten av Bottenvika noen mil sør for Örnsköldsvik, omtrent på samme breddegrad som Trondheim. De var heldige med tidspunktet og fikk sett og fotografert et stort antall norner. Nornen er en praktfull orkidé med relativt stor blomst selv om den ikke er spesielt storvokst. De impliserte holdt seg heller ikke for gode til å ringe pr. mobil til et par hjemmesittende TBF-medlemmer mens de satt blant nornene!

Kveldens andre avdeling sto **Roger Halvorsen** for. Med sedvanlig kunnskap og fortellerevne loset han oss gjennom familiene *Geraniaceae* (storkenebbfamilien) og *Malvaceae* (kattostfamilien). Det ble vist et stort antall bilder av både sjeldne og vanlige arter fra disse to familiene ledsaget av faglige kommentarer.

Takk til kveldens bidragsytere for mange flotte bilder.

Hva er planter.

Om røde, gule og grønne planter og blågrønne bakterier.

Om dyr som spiser planter – og blir planter.

Om dyrerikets nærmeste slektninger, soppene.

Og om urtidsblomsten nøkkerose.

Onsdag 15. november på Dag Bondeheim i Skien.

Referent: Rolf Ergon.

Klaus Høiland er professor ved Universitetet i Oslo og en velkjent forfatter og foredragsholder. Denne gangen gjorde han greie for de siste års avklaringer mht. sammenhenger mellom ulike arter, med et tilbakeblikk over 1.700.000.000 år og utviklingen via Linné, Mendel og Darwin frem til vår tid. Etter at genteknologien ble tatt i bruk har bildet forandret seg ganske mye på bare 5 år, men nå regner en ikke med de helt store forandringene i åra som kommer. Men naturen er jo mangslungen, og i vitenskapen venter det overraskelser bak hvert hjørne, så hvem vet?

Det kunne godt vært flere enn 15 på dette foredraget, men vi som var der hadde det interessant og hyggelig i et godt møtelokale.

Julemøte med bilder fra sommerekskursjonen.

Ved foreningens medlemmer.

Fredag 8. desember i Sundjordet Idrettsforenings klubbhus.

Referent: Charlotte Bakke.

Denne gang møtte 24 personer til vårt julemøte, og fikk med seg den tradisjonelle; førjulsstemningen og tilbakeblikk på årets sommerekskursjon, som sist sommer gikk til Langeland. **Bjørn Erik Halvorsen** hadde skrevet et lengre referat fra ekskursjonen, og dette ble delt ut før han og **Øyvind Skauli** viste sine lysbilder. De to tok oss med til strender, bratte klipper, skoger og spennende slottsparker. Øya bød på interessant botanikk, vi så blant mye annet sikori, hjortetrøst, stormjølke, marrisp, hunderot, åkermarimjelle og snauflangre. Og deltakerne på turen fikk vi se i mange "situasjoner"; på "jakt" etter planter, under "brede bøge" på stranden, i Tullebøllekroas hage, på besøk i en gammel mølle, på markedsdag med utstilling av hestekjøretøy og på visitt til Ærø.

Så var det tid for å hygge seg rundt kaffebordet, med et utrolig utvalg av kaker som var brakt med for kvelden. **Åse Halvorsen** hadde med seg en rebusoppgave, der en skulle finne frem til diverse stedsnavn i Norge. Det ble kåret en klar vinner; **Inger Johanne Vik** hadde 19 rette svar av 20 mulige.